

join us on telegram

@freshman_files

@freshman_midexams

@freshman_finalexams

LOGIC AND CRITICAL THINKING

CHAPTER 1

ስለም ው-ይች ....በመጀመሪያው የትምህርና እርከኑ ታዘዣታዊ ኮ1-12ኛ ክፍል የአበታችሁን የተማሪ እውቀትና Skill ዝግጁል::

ለት ገን የዚጊርነት ስትጋበት የታችልም Educational background የሚያገለግልታሁ የተወቃ዗ና Comprehend ለማድረግ ይመስኗል የሚፈልግ የተወቃ዗ና Freshman Courses Like Physics :Mathematics :English and Geography ተና ው-ብት ለማስረዳት የሚገለግልታሁ ይሆናል ::

Summary text with Amharic and English .

 Vital Practices

✍ Exams (Mid and Final exams) ... እና ላይ የሚሰጥማለሁ መንገዶች በሚገበ በመጠቀም Cover የሚኖርባው ስራን
ሸላቅታም A+ እንደሚታማ እና ማስተካከል ነን ■

Chapter -1

Philosophy

፩፻፲፭፻፯ ታንናሸነው? ስሳቦች-ስ?

⇒ ቅልጋችና መሰረታዊ ፎርማዎችን ማለትም - እናም አልመኖም፣ እውቀት፣ እውነት፣ ወብት፣ አገልግሎት፣ ቁጥሮች፣ እና ቁንቃዎች በሚከሰተት ጉዳዮች ላይ ተወቂ ተናኑና ማከናወደ እና እውቅ ለሰበሰቦችን መተግበር ነው::

ለምስክር እናንተ Campus ትምህርት አስተዳደሪያችሁ Class ቁጥርና እንዲታረም ይችላል፡፡ Then በቀጣይ ክፍለንና ስትጋገዣ ለመምህራችሁ በተሰጠ ተሸጠው ተፈጻሚ ነው፡፡ በላይሁ አስተዳደሪያችሁን ስትጋገዣ ትቃለዋችሁ :: ይህንን ማከናዣት ተፈጻሚ አማካይ ስትጋገዣ ትቃለዋችሁ ነበር ጥንቃቤ የነበረውን አያይሁም :: ይኝነው የዚህ ውስጥ ውስጥ ነው፡፡ ይኝነው

Meaning and Nature of Philosophy (ጥርጉምና ሙሉነት).

 ቅልጋችናን ለማግለጽ አስተኞቸ እው፡ ጥዣኑያችም ቅልጋችና Specific ፍቃድ የለመ-ም ይረዳማም ተን በቀነናነት የሚያጠናው ሲለ
issue እው፡፡

→ ከላ ቅዱ ተደገኘም ስንመለከት ፍልስፍና የሚለው ቅዱ የሚጠው ከሆነት የግዢና ቀለቶች philo እና sophia ሲሆን ተደገኘም ፍቅር ክፍ ጥበት ማለት ነው::

✓ በለዕስ የኩልሰኞና ቁጥጥርና ፍቃ "ጊበያን መተዳደሪያ መሻሻል መፈለግ" መላች ነው::

- ✓ ፍልሰኑና መገኘት (Critical) ልማይችን ማዕበርና፡ ቁጥይነት ያለው እውነትን ፍላጊ እና Apparent የሆነ ነገሮችን መጠየቅ የሚለከታል፡

❖ ቁልጋዕናን ለማግኘት እና ለመረዳት ከሆነ የተሰለው መንገዶች መፈጸለኝ ነው; ማለትም ከፍልስተኞች ጥያቄዎች ጋር መጋጥ፣ የፍልስተኞች ቅጽዎች መጠቀም፣ ከተለያየ የፍልስተኞች አቀማማጥቶ እና ስልቶች ጋር መተዋወቂ፣ ፈለሻኑዎችን ለሰኞው ማንበብ እና ከራሽ ጥያቄዎች ጋር መታገል ነው::

Philosophy involves reason, rational criticism, examination

Philosophy is a rational and critical enterprise that tries to formulate and answer fundamental questions through:- an intensive application of reason an application that draws on analysis, comparison, and evaluation.

✓ Philosophy is a process of reflecting on and criticizing our most deeply held conceptions and belief(doing philosophy)

2. ቁልጋዕና በጣም በተሳቀት የየዘኗቸውን እና የመቅናቸውን ተንስ-ሠሰቦችናን እና አማካይታናን የሚገበሩት : የሚገባውም እና የሚተቻቻ ሂደት ነው::

አያችሁ ? ከላይ ለለ ሆኖ Or satellite የሚያውቷል ስው ማውቃት በተባባሪ ሲገልዎው የመቆጠዎች ለማረጋገጫው ቁልጋዕናን ለረወው እንለለን (Doing Philosophy)

ስለዚህ ከእነዚህ ሁሉት በይረዳቸው እንደሚገኘው Doing philosophy is better than Having Philosophy .

ነገር ባን ሁሉትም ተለጠለው እያታደሱም ምክንያቱም Having Philosophy is precondition for doing philosophy . እወቀቱና አስተሳሰቢ ከለለን ምኬን እንገማማቸዋን ?

Philosophy has different primary Sub fields , namely:

1. Metaphysics,
- 2.Epistemology,
3. Axiology, and
4. Logic.

Metaphysics.

It is derived from the Greek words “meta” means beyond, upon or after and physika, means physics.

Metaphysics studies the ultimate nature of reality or existence.

It deal with issues of reality, cause and effect relationship, and other related issues

❖ ማቻቻዕከስ ለለማኖር እና ለለተፈጥሮ የጠናድር::

✓ ከመኖር ጋር የተያያዘ ጥያቄዎችን ማለትም, የሚገኘው እና የተወቃቄ ተንተሃችን እና ለሎች ተዘጋጀቷል::

✓ ማቻቻዕከስ በዋነኛነት የሚያገኙው እንዲያደርግ ጥያቄዎች የሚከተሉትን የከተታቸል::

በአጠቃላይ Metaphysics, የእውነት ወይም የሀልፍና መጨረሻ እንዲሆነም ከእውነትው፣ ከነወት፣ ከነቅስ አለመጣት፣ ከእምሮ-አካል ቅጂዎች፣ ቅጂዎች እና ንጥረ ንገና ተንተሃች፣ መንገዶች እና ወጪዎች ተንተሃች እና ለሎች ተዘጋጀቷል::

✓ የሚጨረሻው ንገና መንድብን ነው?

✓ እውነትው በስሜት ሁዋሰት ለታወቁ ይችላል? : ወይም ተስፋዎች ነው? ■■■

✓ እኩምሮ መንድብን ነው? እና ከሰውነት ጋር የለው ተንተሃች መንድብን ነው?

✓ በእውነትው እና በሚሌ መከከል የሚከነዋት እና የውጭት ተንተሃች አለ?

✓ አምላክ አለ? ከሆነ ልኔጋግጫው እንቻለለን?

✓ ዘመና መንድብን ነው?

የሕይወት ተረጋግጧው መንድብን ነው?

❖ ማቻቻዕከስ ጥያቄዎች በአራት ነው ከፍለው ወይም ጥያቄዎች ለተፈጻሚ ይችላል::

A. Cosmological aspect : - (የተፈጥሮ የንስ-ሠሰቦች ጥናት)

⇒ it deals about the origin, nature, ,and development of the universe as an orderly system.

በCosmological aspect የሚገኘው ጥያቄዎች :

✓ አዲና ስሜው እንደተት ተፈጻሚ? How did the universe originate and develop...Did it come about by accident or design በአጠቃላይ ውዕጣ በንድቅ የሚገልጻል?

B. ማ-መለከታዊ ግጽ(Theological aspect):

ሀ Theological aspect የሚሆነ ትያቄዎች

✓ የፌጠረ በዘመኑ ተማሪዎን እችወ?

→ ⋃ Anthropology የሚሸስት ትያቄዎች :

✓ የሰው ልጅ የጥናራል ያረዳች ጥንጋጌን እው?, What's humanity's moral status

የከልወና እንደሆም ተፈጥሮ ጥናት በለን ልንጠራው እንቂለን

አስተም-ነ :- ፊጥነ ላይ ሆኖ ተያች ይሰጠውችሁና ይህ ተያች በማን ሌጠቅ ይችላል ? በ Metaphysics ? በ Epistemology ....? ተብሎችሁ ተጠየቁለችሁ፣ እነዚህን መሰረት ተያችዎችን ለመመለከ Module ላይ Metaphysics የሚያነስቸው ተያችዎች እነዚህ ፍቃም ተብሎ ተቀባዩ ተቀምጣል፣ እነዚህን መሻሻል ስራይም What is Metaphysics ? Its implications and Concepts ...እነዚህን በደንብ ከዚህ ተያችዎች የሚን እንደሆነ በቀላሉ ተቀብቷውችሁ ሲሆን !

Cont....

❖ Epistemology (እናት-እውቅናት)

ትናገም "እውቀት : ማስተዋል "ጥናት" ማለት እው::

Epistemology is referred to as ,theory of knowledge

 Epistemology studies about the nature, scope, meaning, source, and validity and possibility of knowledge.

It deals with issues of knowledge, opinion, truth, falsity, reason, experience, and faith.

ოფალე Epistemology საბურთო განვითარების დაცვა

አጥስተምላሽ ከሚያለ

Digitized by srujanika@gmail.com

❖ What is knowledge

◀ நடவடிக்கை

■ ስምዎች አስተማማኝ ዓመታት ማግኘት እንደማያዣት እውነትን ለማግኘት የሚሸጋገግ ማንኛውም ቅለጋጥም ከነቱ እንደሆነ : ጥምኑን

Agnosticism

ይህ አስተሳሰብ አጥልኩ መኖሩን ወይም አለማኖሩን በእርግጫነት ማውቂ እንቻልም የሚል የፍልዕኖና አቋም ነው::

Agnosticism አጥልኩ እንደለለ ከሚኖገው አጥልኩ የለሽነት የተለየ ነው:: Agnostics የእግዚአብሔርን መኖር አይዘክም፣ ነገር ግን
በእርግጫነት በእርግጫነት ማውቂ እንደሚገኘል ያሞኑል::

የሰው ልጅ የሰው-ቀት መንጫቸት (Source of knowledge)

A. ስሜት አዋጅት (Empiricism) :

የሰሙት አዋጅት በሰው ልጅ ተሞከሮ ተፈጥሮ ወ-ሰጥ የተገለበ : ለሰው ልጅ ማውቂ ፍጤን እና ሁሉንታዊ አስተዋዕና የለቻው-
የአው-ቀት መንጫቸት ትቃሙ ::

⇒ Empirical knowledge i.e. knowledge obtained through the senses. ,

Limitation : Data obtained from the human senses could be both incomplete and undependable.

Fatigue, frustration, and illness could distort and limit sensory perception.

sensory knowledge is built upon assumptions that must be accepted by faith in the dependability of human sensory mechanisms.

The advantage of empirical knowledge is that many sensory experiences and experiments are open to both replication and public examination.

B. ምዝኑያቶች(Rationalism) :

— it claim that the senses alone cannot provide universal, valid judgments that are consistent with one another .

Also rationalism claims that humans are capable of arriving at certain knowledge independently of sensory experience

✍ Rationalism (ምዝኑያቶች) እው-ቀት ማዕከላዊ መገኛ መንጫ ልንለው እንቻለለን

❖ Rationalism የሰው ልጅ የአስተሳሰብ ሙይል እና አዴሞሮ ለአው-ቀት የቦረከተውን አስተዋዕና በማንገለት የሰሙት አዋጅ ሁሉንታዊ
እና ተከከለኛ ፍርድሱን መስጠት እንደሚያደርግ ይኖገራል ::

በአጠቃላይ ይህ የአው-ቀት መንጫ ነገሮችን በምዝኑያት በማየት የሚገኘ ነው

Attention :

መረዳት የለበትሸ ነገር በኖር እንደ የሚረዳ መንጫ በጀመሪያ ሁኔታ ሁሉንም እው-ቀት ለሰዕች ማቅረብ አይችልም

Axiology

Axios, meaning —value, worth,

Logos, meaning —reason/ theory/ symbol / science /study of.

✍ Axiology is the philosophical study of value(the worth of something).

* What is a value?

* Where do values come from?

* How do we justify our values?

Axiology deals on three areas,

1. Ethics,
2. Aesthetics, and
3. Social/Political Philosophy.

A. Ethics

- ✓ known as Moral Philosophy,
  - ✓ it deals with the philosophical study of moral principles, values, codes, and rules,
- It used as standards for determining what kind of human conduct/action is said to be good or bad, right or wrong.

Has 3 sub groups

1. Normative Ethics

✓ ከኩለ-ምግባር ደንብችን እና ምርመጥችን ከተለያየ ተንስ ሁሳዎች ገዢ እያጣቀሰ የሚያስቀምጥ የ Ethics ክፍል ነው :: ☺

Normative ethics የሰው ልማት በሆነዎችን : ድረጃዎች እና ዘላቂዎች እና ዘላቂዎች ከኩለ-ምግባር እስቶችን አገኅር ይገመገማል ::

2. Meta ethics

✓ It deals with investigation of the meaning of ethical terms, as good or bad and right or wrong than with what we think is good or bad and right or wrong.

Meta ethics ካለት ምግባር ቁለት ተረጋግጧ ስር የሚከተሉ ወሰኑ ተቀብቷል የአነጻምግባር መግለጫዎችን ይተረጋግማል ::

3. Applied Ethics

✓ It attempts to explain, justify, apply moral rules, principles, standards, and positions to specific moral problems,

አምስክ Euthanasia : ወ-ረ-ሽ(Abortion) የሚሰራበትን ስለሚታደበት ሆኖታ መሬሪ ያስቀምጠል

B. Aesthetics

■ የወ-ብት ጥናቶች ተንስ-ሁሳዎች ነው::

✓ Aesthetics is the theory of beauty.

It studies about the particular value of our artistic and aesthetic experiences.

በስራ ወ-ብት ከሚነስ ተያቄዎች መከተል

- ✓ ተበብ ምንድን ነው?
  - ✓ ወ-ብት ምንድን ነው?
  - ✓ በእነጣበብ : በወ-ብት እና በእውነት መከተል ያለው ጥንቃነት ምንድን ነው?
  - ✓ የተበብ ስራዎች ቅሬ አለቸው?
- የሚሰራበትን ተያቄዎች የነገራል::

ከ-ወ-ብት ከ 1-4+ምርጫን አይደል ? አስተዋጅቷሁት?

ወ-ብት ቁጥር ተያቄዎችን እንሰራለን፤ መልካም እንቁልና